

# Güncel Dini Meseleler İstişare Toplantısı-III

(10-12 Aralık 2010)  
AFYONKARAHİSAR

**Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: 981**  
**İlmi Eserler: 154**

**Redaksiyon**  
Komisyon

**Dizgi&Grafik**  
Organizer

**Komisyon**  
2014-06-Y-0003-981  
ISBN: 978-975-19-5910-2

**Din İşleri Yüksek Kurulu Kararı:**  
05.09.2013/49

**Baskı**  
Kalkan Matbaacılık San. Tic. Ltd. Şti.  
Büyük Sanayi 1. Cad. Ali Bey İşhanı 99/32  
İskitler - Altındağ / ANKARA  
Tel: 0312 342 16 56

2013 - ANKARA

© Diyanet İşleri Başkanlığı

**İletişim Adresi**  
Diyanet İşleri Başkanlığı Üniversiteler Mahallesi  
Dumlupınar Bulvarı No:147/A 06800  
Çankaya/ANKARA Telefon: 0312 295 70 00  
dinisleri@diyanet.gov.tr

## “Din İşleri Yüksek Kuruluna Ulaşan Sorular Işığında Sorun”

**Mehmet KESKİN<sup>1</sup>**

### Altının Vadeli Satışı

Muhterem Hazirun; Sözlerime başlarken hepinizi saygıyla selamlıyorum. Altının alım satımı ve mübadelesi ile ilgili olarak Din İşleri Yüksek Kuruluna intikal eden bazı problemlere ortak bir çözüm üretmek gayesi ile huzurunuzda bulunuyoruz. Vatandaşlarımızdan Kurulumuza gelen sorular arasında altının vadeli olarak alım satımının ve altının kredi kartı ile alım satımının caiz olup olmadığına dair sorular büyük bir yekûn teşkil etmektedir. Bu sorulara verilecek cevaba esas teşkil etmesi açısından altının nakit kabul edilip edilmemesi hususuna bir açıklık getirilmesi gerekmektedir. Malumlarınız olduğu gibi para bir kıymet biriktirme ölçüsü, bir değer ölçüsü ve bir mübadele aracıdır. Zamanımızda altında bu vasıfların her üçünün de mevcut olduğunu söyleyebiliyor muyuz? Bence bunu rahatlıkla söyleme imkânına sahip değiliz. Günümüzde altın eğer nakit olarak kabul ediliyor ise, esnaf-ı sittenin sayıldığı hadisin kapsamına girdiği için vadeli olarak satılmasının caiz olmaması gerektiğini söylememiz icap eder. Ancak şunu da belirtmeliyiz ki, 1930’lardan itibaren ülkeler para basarken kendi hazinelerinde veya merkez bankalarındaki altın stokunu esas almamaktadırlar. Zaten para basmak için altın stoku bulundurma gibi bir mecburiyetleri de bulunmamaktadır. Aksi halde altın stoku bulunmayan ülkeler para basma imkânına sahip olamazlar. Devletler, paralarını kendi ekonomik güçlerini göz önünde bulundurarak basmaktadırlar.

Bilindiği gibi para basma yetkisi sadece merkez bankasına aittir. Merkez bankası, paranın değerini korumak için de enflasyona yol açmayacak, piyasanın da ihtiyacını karşılayacak şekilde para basar. Para basarken de kesinlikle altın stokunun miktarını ve değerini göz önünde bulundurmaz.

Günümüz dünyasında artık paranın arkasında altın ve gümüş gibi bir değer bulunması gerekmiyor. Bildiğim kadarıyla altın ve gümüş, günümüzde bütün dünyada mübadele aracı olmaktan çıkmış ve bir tasarruf aracı haline gelmiştir.

Diğer taraftan altının kredi kartı ile satın alınması, vadeli satış kapsamına girer mi sorusu da karşımıza çıkmaktadır. Bilindiği gibi kuyumcu sattığı altının karşılığını aynı gün bankadan alabilme imkânına sahip bulunuyor. Bu durumda satışı yapan kuyumcu altını vadeli olarak satmış sayılıyor mu? Müşteri açısından olaya bakıldığında her ne kadar müşteri altının bedelini kuyumcuya peşin olarak

<sup>1</sup>Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi

ödemiyorsa da, onun kefilî konumunda olan banka, kuyumcunun istemesi durumunda ödemeyi aynı gün kuyumcuya yapmaktadır. Daha sonra müşteri bu borcunu, kendisi adına ödemeyi yapmış olan bankaya ödemektedir. Şimdi böyle bir satış, satıcı ile satın alan açısından vadeli bir satış sayılır mı? Bu hususun da açıklığa kavuşturulması gerekiyor.

#### ALTININ ALTINLA MÜBADELESİ

Altının altınla, gümüşün gümüşle ve aynı cins paranın kendi cinsiyle değişiminde peşin ödemenin yanı sıra miktarların da eşit olması şartı arandığını biliyoruz. Nitekim Hayber fethi sonrasında bir sahâbî altın işlemeli bir gerdanlığı altın para (dinar) ile almak isteyince Hz. Peygamber gerdanlıktaki altının çıkarılmasını ve altının aynı miktar altın para ile mübadele edilmesini, geri kalan kısmına da değer konarak satın alınmasını istemiştir (Müslim, Müsâkat, 17).

Bu çerçevede kurulumuza kuyumcu esnafından gelen ve konuyla ilgili sıkıntılarını dile getiren şu sorular da gündemimizi işgal etmektedir:

1. "Günümüzde taşlı takılar oldukça yaygındır. Bu taşların bir kısmı değerli olduğu gibi bir kısmı da değersiz olabilir. Pırlanta gibi altından daha değerli olanlarını da unutmamak gerek. Mesela taşlı bir altın yüzüğü bu çerçevede nasıl değerlendireceğiz? Boncuklu altın bir gerdanlığı altın karşılığında satmak veya almak haram kapsamına giriyor mu? Doğrusu böyle bir gerdanlık ateşe girdiğinde sadece altınları kalacak taşları yanacak. Evet, taşlı takıların alımı ve satımı konusundaki uygulamaları da hatırlatmakta fayda var sanıyorum. Kuyumcular taşlı takıyı imalatçıdan alırken taşını da altınmış gibi alıyor. Yine aynı takıyı altınmış gibi teraziye koyup altın hesabı yaparak satıyorlar. Sonra müşteri o taşlı takıyı satmaya getirdiğinde ise taşı takıdan çıkarıp sadece altın kısmını teraziye koyup hesaplıyor, öylece bir fiyat biçip satın alıyorlar. Taşlı sattılar, taşsız aldılar. Neresi caiz bunun? Bazı müesseseler ise sattıkları taşlı takıyı taşlı olarak geri alıyorlar.

Günümüzdeki rekabetin getirdiği bir uygulama da şöyle cereyan ediyor: Bazı firmalar ürettikleri ürünleri hurda olarak geri alırken milyemini veya taşını düşmeden geri alıyorlar. Sadece işçiliğini düşerek geri alıyorlar."

2. "Günümüzde altın ticaretinde uygulanan şekli ile hiçbir zaman ister darphaneye ve isterse imalatçıya alınan ve verilen malın miktarları aynı olmamaktadır. Mesela 100 gram hurda bileziği verip de karşılığında 100 gram yeni bileziği vermezler. Bunu atölyeci de vermez darphane de vermez. Bunun mutlaka böyle olması gerekiyorsa ve bu şeklin dışındaki işlemler nesie ribasının

kapsamına giriyorsa ve bu da haram ise kuyumcu esnafı o zaman külliye yanar. Bundan maksat her ikisinin has değerleri noktasından aynı miktarda olması ise o zaman harama girilmemiş olur bu alışverişte. Bunun uygulaması ise şöyledir. 100 gram 22 ayar bilezik yaptırmak isteyen bir kuyumcu, bunu yeni bileziklerin işçilikli imalat milyemi olan 0.933 milyemi ile çarpar, sonuç 93.33 gram has altın yapar. Bu kadar hası ödemek için ise 22 ayar hurda bileziğin milyemi olan 0.912 ye bölerek 102.30 gram hurda 22 ayar bilezik vermesi gerekecek. Şimdi 100 gram yeni bilezik için üç tane milyem ile karşılaştık. Kuyumcular böyle çalıştıklarını ifade ediyorlar. Bu milyemler hesaba girince altının bulunduğu şekildeki ağırlıkları tutmuyor. Yani 100 gram yeni bileziğin karşılığı has 93.33 gramdır. Bunun da hurda bilezik ağırlığı ise 102.30 gramdır. Burada harama girmeden ağırlıkların veya miktarların aynı olmasını nasıl anlayıp sağlayacağız?

Şunu da belirtelim ki, yukarıdaki maddede sakındırılan farkın imalattaki ismi işçiliktir. 0.933 milyemi ile 0.912 milyemi arasındaki rakam imalatçının 1 gramda aldığı işçiliktir. Bu sektör bu işçilik ile ayakta duruyor. İşçilik insanlık tarihi kadar eski bir haktır. Bu hakkı nesie veya fadl şeklinde faizle karıştırmamak gerektiğini düşünüyorum. Bunun mutlaka bir açıklamasının olması gerekir. Yasaklanan farkın hak karşılığı olmayan bir fazlalık veya bir fark olması gerekmiyor mu?”

Altının alım satımı ve mübadelesi ile ilgili olarak yukarıda bahsi geçen problemlere Din İşleri Yüksek Kurulunun çözüm üretebilmesi amacıyla konuyu değerli müzakerelerinize açıyor, saygılarımı sunuyorum.